

Nyt: Rooman tuho

- Harjoitellaan esseeseen kirjoittamista ja tekoälyn käyttöä.
  - Tarvitaan siis knä ja paperia
  - sekä pedanet ja tekoäly!

A close-up photograph of a hand with a light-colored sleeve pointing towards a dark, textured surface. The surface has a light-colored border. The text 'Vastaaminen esseekysymykseen' is overlaid in red with a white outline.

Vastaaminen esseekysymykseen

Hyvän esseen rakenne

- 1. Lue kysymys huolellisesti (ja useaan otteeseen, vielä vastaamisen jälkeenkkin).**
  - Mitä kysytään? Liittymäkohdat muuhun?
- 2. Huomioi (kirjoita ylös tms.) kysymys-/komentosanat (pohdi, vertaa, arvioi, analysoi jne.).**
- 3. Selvitä avainkäsitteet (vaikkei tehtävänannossa niin pyydetäkään).**
- 4. Jäsentele: käsitekartta, luettelo tms. pääongelmista/-asioista**
  - Mieti perusteluita, havainnollistavia esimerkkejä.
- 5. Analysoi aineisto trendit ja yleisimmät muutokset/suuntaukset, huomattavimmat poikkeukset, sitten syyt edellisiin (jos aineistoa on).**
- 6. Esitä tarvittaessa lähdekritiikkiä asiasta (puolesta/vastaan) ja varsinkin aineistosta lähteen alkuperä (esim. puoluepoliittinen kytkös, ikä, kanava, henkilö, tarkoituksellisuus...). Voidaanko pitää luotettavana ja/tai neutraalina?**

Hyvän esseen rakenne

Laadi suunnitelma ennen varsinaisen vastaamisen aloittamista! Näin varmistat, että kaikki haluamasi näkökohdat tulevat vastaukseen.

Muuta:

- Hyvä suomen kieli, ajankohtaisuus + muu lisätieto
- Eri näkökulmien tarkastelu
- Yhtymäkohdat muihin opintojaksoihin tai oppiaineisiin

Hyvän esseen rakenne:

- I. Aloituskappale (mistä kysymys, käsitteitä...)
- II. 3-6 käsittelykappaletta/aihekokonaisuutta
- III. Lopetuskappale (pohdintaa, lyhyesti johtopäätökset, tulevaisuuteen viittaamista...)

Aluksi

1. Lue kysymys tarkkaan: varmista että ymmärrät mitä kysytään.
2. Muistele päälinjat: Mitä, missä, milloin, miten, **miksi, mitä seurauksia?**
3. Suunnittele vastaus: ranskalaisin viivoin / käsitekartalla

Esseen rakenne:

1. Johdanto: johdatus aiheeseen, käsitteiden määrittely, ajoitus...

Rooman imperiumi

Johdanto:

Rooma oli alkujaan kaupunkivaltio, joka vuosisatojen kuluessa laajeni suurvallaksi (imperium), johon kuului kymmeniä valloitettuja alusmaita, eli provinsseja. Suurimmillaan Rooman valtakunta oli vuonna 117 jaa., jolloin se ulottui Britanniasta Pohjois-Afrikkaan. Rooman laajuuteen ei ollut yhtä yksittäistä tekijää, vaan valtakunnan suuruus johtui monesta eri syystä.

JOHDANNOSSA VOI ESITELLÄ ESIM. MAANTIETEELLISEN LAAJUUDEN JA KUVATA SITÄ, MIKÄ OLI SUURVALTA-ASEMAN TAUSTA: VÄHITTÄINEN KASVU KAUPUNKI-VALTIOSTA. MYÖS KESKEISET KÄSITTEET (ESIM. IMPERIUM, PROVINSSI) VOI MÄÄRITELLÄ.

Aluksi

1. Lue kysymys tarkkaan: varmista että ymmärrät mitä kysytään.
2. Muistele päälinjat: Mitä, missä, milloin, miten, **miksi, mitä seurauksia?**
3. Suunnittele vastaus: ranskalaisin viivoin / käsitekartalla

Esseen rakenne:

1. Johdanto: johdatus aiheeseen, käsitteiden määrittely, ajoitus...
2. Käsittelyosa: jäsennelty vastaus kysymykseen
3. Yhteenveto: lyhyt kertaus keskeisistä asioista. Voi sisältää myös uuden, laajemman näkökulman.

Lopuksi

- Tarkista, että vastasit kysymykseen!
- Varmista oikeakielisyys.

Rooman valtakunnan tuho

**Talous-
ongelmat**

**Idästä tulleet
uskonnot** (mm. kristinusko)

**Moraalinen
rappio**

**Väestön
vähentyminen**
(tautiepidemiat...)

**Rooman
tuho**

**Poliittinen
heikkeneminen**
(mm. sisällissodat)

**Ryöstöviljely ja
ympäristöongelmat**

**Kansain-
vaellukset**

Rooman imperiumi oli aikansa mahtavin suurvalta. Miksi Rooman valta-asema mureni?

Rooma oli pitkään kukoistava imperiumi (suurvalta), joka oli vuosisatojen kuluessa valloittanut alusmaita, provinssseja, Italian ulkopuolelta ympäri Välimeren ja aina Isoon-Britanniaan asti. Imperiumin hajoaminen ei tapahtunut hetkessä, vaan 200 jaa. alkaen se alkoi vähitellen luhistua. Valta-aseman romahtamiseen ei ollut yhtä yksittäistä syytä, vaan se oli monen tekijän summa.

- Talousongelmat ---> tarkemmin
- Valtataistelut --->
- Kapinat --->
- Yhtenäisyyden puute --->
- Orjiin perustuva talous --->
- Kulkutaudit --->
- Kansainvaellukset --->
- Itä- ja Länsi-Rooman eriytyminen

Rooman imperiumin luhistuminen johtui sekä sisäisistä ongelmista (talousvaikeudet, yhtenäisyyden puute, taistelu ylimmästä vallasta) että ulkoa tulleista paineista (naapurikansojen hyökkäykset, kansainvaellukset). Ehkä useista kansoista koostunut valtakunta loppujen lopuksi vain oli liian suuri. Mikään imperiumi ei voi kestää ikuisesti.

1. Johdanto:

Johdatus aiheeseen, käsitteiden määrittely, ajoitus...

2. Käsittelyosa:

jäsennelty vastaus kysymykseen

3. Yhteenveto:

lyhyt kertaus keskeisistä asioista. Voi sisältää myös uuden, laajemman näkökulman.

JOHDANNOSSA VOI ESIM. LYHYESTI ESITELLÄ, MITEN ROOMASTA OLI TULLUT SUURVALTA, MÄÄRITELLÄ KÄSITTEEN IMPERIUMI JA AJOITTAA VALTA-ASEMAN MURENEMISEN.

KÄSITTELYOSASSA JOHDONMUKAISESTI ASIESTA TOISEEN, ESIM. JOKAINEN SYY OMAAN KAPPALEESEENSA; ENSIN SYY, SITTEEN TARKEMPI SELITYS. MUKANA VOI OLLA MYÖS OMAA POHDINTAA JA SYITÄ JOTKA PÄINVASTOIN PITKITTIVÄT LOPULLISTA ROMAHDUSTA.

YHTEENVEDOSSA VIELÄ TÄRKEIMPIEN ASIoidEN KERTAUS. MUKANA VOI OLLA MYÖS JOKU UUSI HUOMIO TAI KOKONAISUUDEN ASETTELU OSAKSI LAAJEMPAA ASIA-YHTEYTTÄ.

Aineistotehtävään vastaaminen

1. Lue kysymys tarkkaan: varmista että ymmärrät mitä kysytään
2. Tutustu aineistoon
  - Mikä on keskeinen sanoma
→ tarkemmin yksityiskohtiin
3. Muista lähdekritiikki!
  - Ulkoinen lähdekritiikki: mistä asiayhteydestä lähde on peräisin, milloin on tehty, kuka on tekijä...
  - Sisäinen lähdekritiikki: Miksi lähde on tehty? Mikä on ollut sen tarkoitus? Antaako lähde tapahtumista todenmukaisen kuvan?

Kun vastaat

- Esittele aineisto lukijalle: ”Kristoffer Kolumbus totesi vuonna 1492 kirjeessään Espanjan kuninkaalle...”
- Hyödynnä aineiston lisäksi muita tietojasi aiheesta

Vertailu- tai ristiriitastehtävässä

1. Mieti molempien / kaikkien aineistojen keskeinen sanoma
2. Etsi mitä yhtäläisyyksiä ja eroja aineistoissa on
3. Mieti mistä erot voivat johtua
  - Kuka aineistot on laatinut? Eri näkökulma asioihin?
  - Kenelle ja mitä tarkoitusta varten aineistot on tehty?
  - Onko ajallista / maantieteellistä eroa?

Kun vastaat

- Muista aineistojen esittely
- Saat tehdä tulkintoja ja johtopäätöksiä, kunhan perustelet ne

1. Liian suuri koko

- Vaikea puolustaa, nieli varoja.
- Paljon vihollisia.

2. Häiriöt taloudessa

- **Supistuvan talouden kierre!!!**
  - kaupunkien näivettyminen lännessä
- **Maksutasevaikeudet:** hovin ja armeijan menojen jatkuva kasvu
- **Taloudellisen kasvun pysähtyminen:** kaupan kuihtuminen Rooman ja provinssien välillä
- **Verotulojen väheneminen:** verotaakan kasvu ja valtion köyhtyminen, verotuksen kiristytminen
- **Devalvointi ja huippuinflaation synty:**
  - luottamus rahaan loppui
  - siirtyminen vaihtokauppaan luontoistaloudessa

2. Talouden romahtaminen

- laajenemisen loppuminen 100-luvulla

→ ei enää orjia ja sotasaalista

- verotuksen kiristyminen

→ veropakoilun lopettamiseksi
siirryttiin maaorjuuteen

- inflaatio

→ siirryttiin luontaistalouteen,
kaupunkikulttuuri rappeutui

→ **supistuvan talouden kierre!!!**

3. Ulkoiset tekijät

- **rutto** (ja muut kulkutaudit)
- **kansainvaellukset** → 476 jKr. Länsi-Rooma germaanien valtaan
- **kristinusko**

4. Epätasapaino köyhtyvän länsiosan ja rikkaan itäosan välillä

→ jakautuminen 395 jKr.

5. Väkiluvun kääntyminen laskuun

→ barbaarit armeijaan, verotulojen lasku

Poliittinen (sotilaallinen) heikentyminen

- **kilpailevat legioonat**
- **palkka-armeija**
- **monikansallinen armeija**
  - ”ulkomaalaiset” sotilaat
- **yhteenkuuluvuuden tunne väheni**
- **kapinoita**

Sisällissodat

- **Sotilaskeisarit**
  - legioonat vastakkain
- **Valtaistuinriidat**

Moraalinen (henkinen) rappio

- **uskontojen kirjavuus**
- **roomalaisten hyveiden katoaminen**
- **tapojen turmellus**
  - avioerot, homoseksuaalisuus,
leipää ja sirkushuveja
- **kulttuurinen apatia**

Kansainvaellusten seuraukset;

- uusi kansojen kartta
- sekoittuminen toisiinsa
- uudet kielet (latinasta kulttuurin vaaliija)
- hajanaiset valtakunnat

kingdom in A.D. 486

quered by Clovis

is

VANDALS Where tribes settled

- Visigoths
- Lombards
- Angles and Saxons
- Huns
- Celts

Huns = Hungaria = Unkari
Vandals = Andalusia
Lombards/Langobards = Lombardia
Franks = France = Ranska
Burgundians = Burgundia
Jutes = Jutland = juutit
anglit, saxit, britonit
Alemans = saksalaiset
Bulgars = Bulgaria
Goths = gootit

Entä jos...?